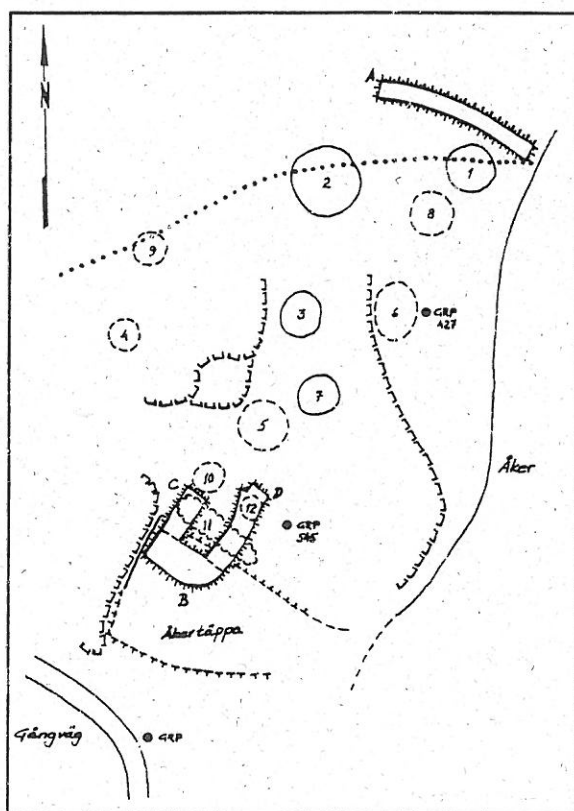
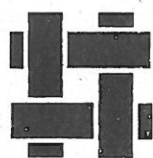

Ett järnåldersgravfält vid Rensättra

Kjell Andersson

Arkeologisk förundersökning av raä 4,
Rensättra 1:40, Boo socken, Nacka kommun, Uppland

STOCKHOLMS LÄNS MUSEUM

Länsmuseibyrån

Rapport 1995:7

RENSÄTTRA

Rapport 1995:7

© Stockholms läns museum

STIFTELSEN STOCKHOLMS LÄNS MUSEUM

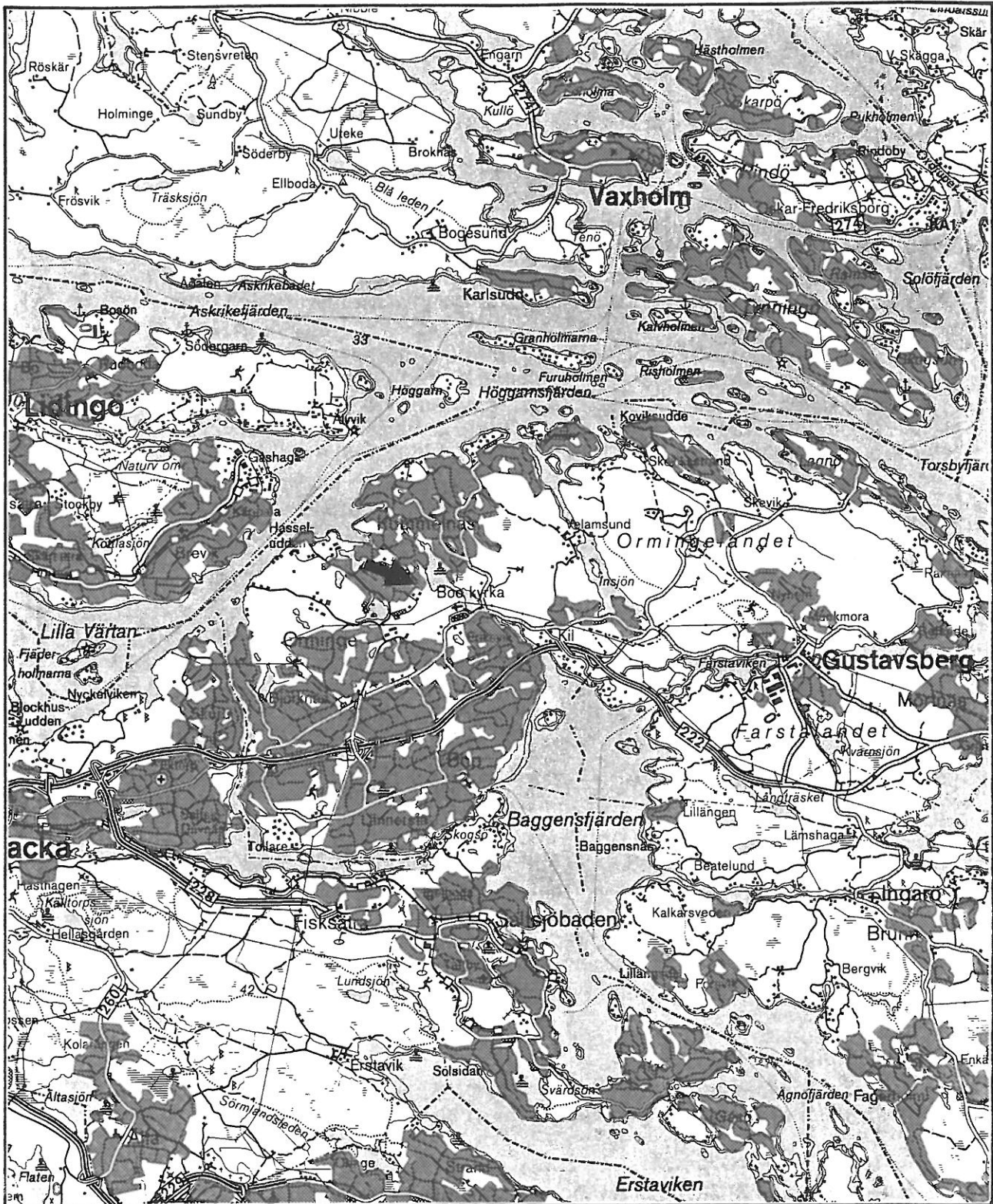
Box 6176 102 33 Stockholm
Tel 08-690 69 60 Fax 08-32 32 72
Besöksadress: Klarahuset, Torsgatan 32

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	3
<i>Inledning</i>	3
<i>Syfte och metod</i>	3
<i>Topografi och fornlämningsmiljö</i>	4
<i>Undersökningsmetodik</i>	4
<i>Resultat</i>	4
<i>Anläggningsbeskrivning</i>	7
<i>Referenser</i>	8
<i>Förkortningar</i>	8
<i>Tekniska och administrativa uppgifter</i>	8

Figurförteckning

<i>Karta 1. Gravfältets läge på Blå kartan, skala 1:100 000</i>	2
<i>Karta 2. Utdrag från Ekonomiska kartan, blad 10I 6i Boo, skala 1:10 000</i>	5
<i>Figur 1. Schaktplan över gravfält Raä 4, Rensättra 1:40, Nacka kommun, Up. Skala 1:400</i>	6

Karta 1. Gravfältets läge på Blå kartan, skala 1:100 000.

Arkeologisk förundersökning av gravfältet Raä 4, Rensättra 1:40, Boo sn, Nacka kommun, Uppland.

Sammanfattning

Stockholms läns museum har den 20 mars 1995 utfört en arkeologisk förundersökning av gravfältet Raä 4, Boo sn, Nacka kommun, Uppland. Undersökningen utfördes på uppdrag av Mjögåcks Entreprenad AB. Undersökningen föranleddes av en planerad villabebyggelse vid platsen för gravfältet.

Syftet med förundersökningen var dels att fastställa gravfältets omfattning, och dels att klargöra om eventuella andra anläggningar (främst boplatzlämningar) skulle komma att beröras av det planerade arbetet. Resultatet kommer att ligga till grund för en kostnadsberäkning av en eventuell slutundersökning av gravfältet.

Undersökningen omfattade okulär besiktning och dokumentation av synliga anläggningar samt provschaktsgrävning med maskin av tomma ytor mellan och omkring de synliga anläggningarna. Totalt grävdes 4 schakt med en total längd av ca 36,5 m. De schakt som grävdes blev snabbt vattenfyllda varför platsen inte kan ha varit lämplig för bosättning.

Gravfältet omfattar en yta på ca 45x35 m (N-S) med 10 synliga anläggningar varav 6 är osäkra. Anläggningarna utgörs av övertorvade runda eller närmast runda, flacka stensättningar, 2-7 m i diameter och 0,1-0,35 m höga. Inga boplatzlämningar eller fynd påträffades i de sökschakt som togs upp.

Inledning

Stockholms läns museum har på uppdrag av Mjögåcks Entreprenad AB den 20 mars 1995 utfört en förundersökning av gravfältet Raä 4, Boo sn, Up. Förundersökningen föranleddes av en planerad villabebyggelse på fastigheten Rensättra 1:40 varpå gravfältet är beläget.

Syfte och metod

Syftet med undersökningen var att fastställa gravfältets totala omfattning samt att klargöra om tidigare okända lämningar (främst boplatzlämningar) skulle komma att beröras av det planerade arbetet.

Undersökningen utfördes huvudsakligen okulärt, varvid synliga anläggningar mättes in med måttband utifrån tomtgränspunkter utsatta av arbetsföretaget. Gravfältet begränsades naturligt av en kraftig brant i öster och av en bergsklack och åkerkant i väster. I norr och söder grävdes fyra schakt med maskin med en total längd av ca 36,5 m och med en bredd på 2,3-3,5 m.

Topografi och fornlämningsmiljö

Gravfältet Raä 4 ligger i en skogsbevuxen sydösts lutning av ett bergsparti med partier av sandig morän längs foten, strax sydöst om Rensättra samhälle och ca 600 m VNV om Boo kyrka. Terrängen i Boo är höglänt och starkt kuperat med omväxlande skogsbevuxna berg- och moränhöjder och smala lerdalar. De högsta punkterna sträcker sig drygt 60 m ö h.

Fornlämningarna inom Boo sn är förvånansvärt få. Totalt finns, inklusive det berörda gravfältet Raä 4, inte fler än sex säkra förhistoriska fornlämningslokaler registrerade. Dessa utgörs huvudsakligen av gravfält av järnålderskaraktär, men att området varit bebott långt tidigare visar ett fynd av två stenyxor ca 1 km väster om Boo kyrka (Raä 23, karta 2).

Ca 1,2 km VSV om Boo kyrka har en kolerakyrkogård undersökts och tagits bort (Fr, Boo sn, Raä 3). I övrigt har inga undersökningar företagits i området.

Ca 250 m SSO om gravfältet Raä 4 finns Raä 5 som utgörs av ett gravfält bestående av 10 anläggningar varav fyra högar och sex runda stensättningar. I närheten finns också Raä 6, som består av en stensättningsliknande lämning.

Gravfältet Raä 4 utgörs enligt fornlämningsregistret av sex runda stensättningar, 4-8 m i diam, varav två är osäkra.

De två fornlämningarna Raä 4 och 6 hör troligen till gården Rensättras forntida föregångare. Gravfältet Raä 4 ger ett äldre intryck än Raä 5 och kan därmed tyda på en kontinuitet på platsen under en längre tid. Båda gravfältens karaktär pekar på en datering till yngre järnålder.

Undersökningsmetodik

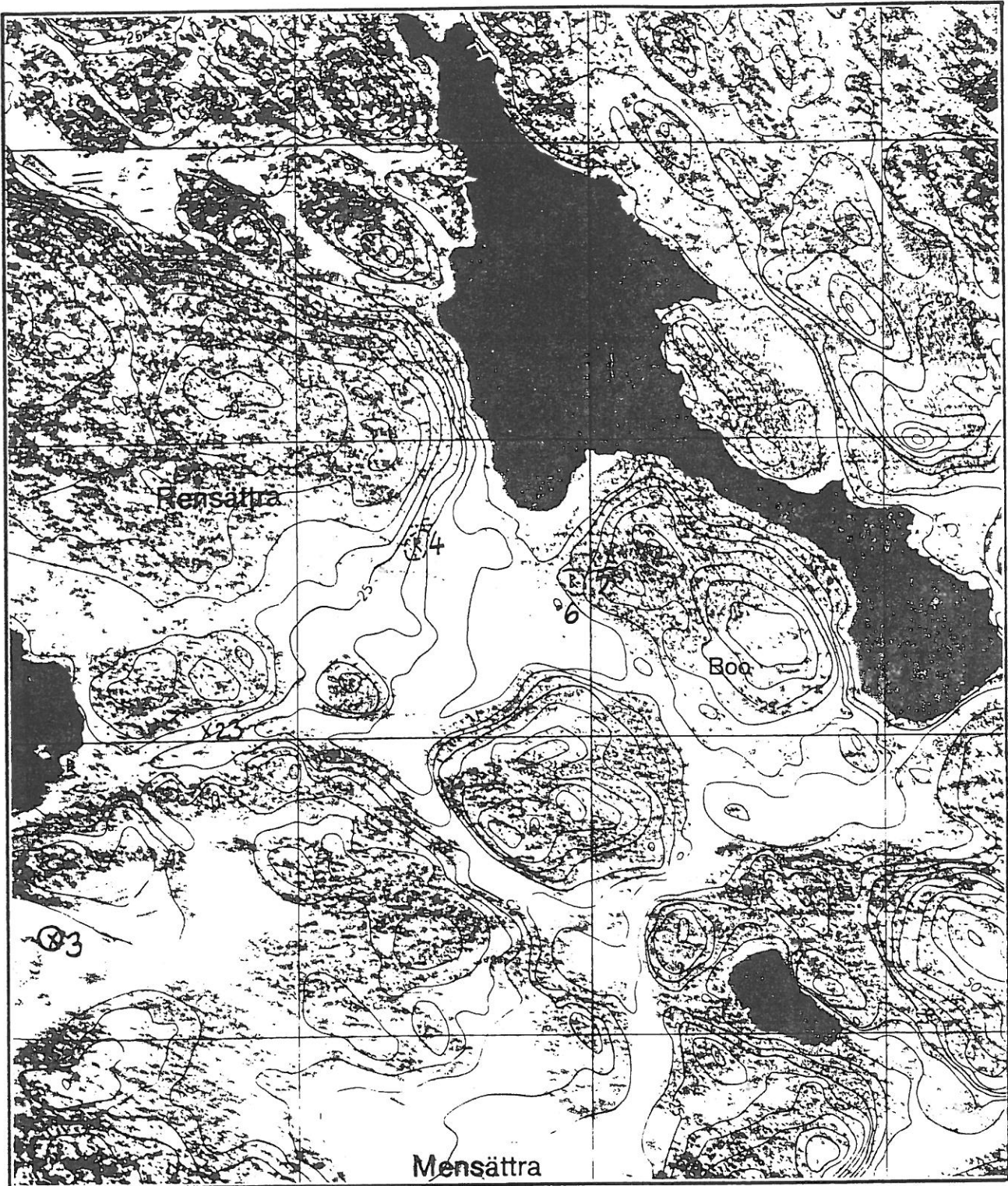
Undersökningen omfattade dels inmätning av de synliga anläggningarna med måttband utifrån tomtgränspunkter som stakats ut av arbetsföretaget och dels provschaktsgrävning med en traktorgrävare försedd med planeringsskopa.

Gravfältet hade naturliga begränsningar i form av en kraftig brant i väster och en bergsklack och åkerkant i öster. Schakten togs upp i de till synes tomma ytorna mellan gravarna och strax utanför gravfältets synliga begränsningar i norr och söder (figur 1).

Ingen avverkning av träd eller sly företogs i samband med undersökningen varför schaktens anläggande, antal och längd delvis styrdes av terrängen och därmed maskinens möjligt att komma fram.

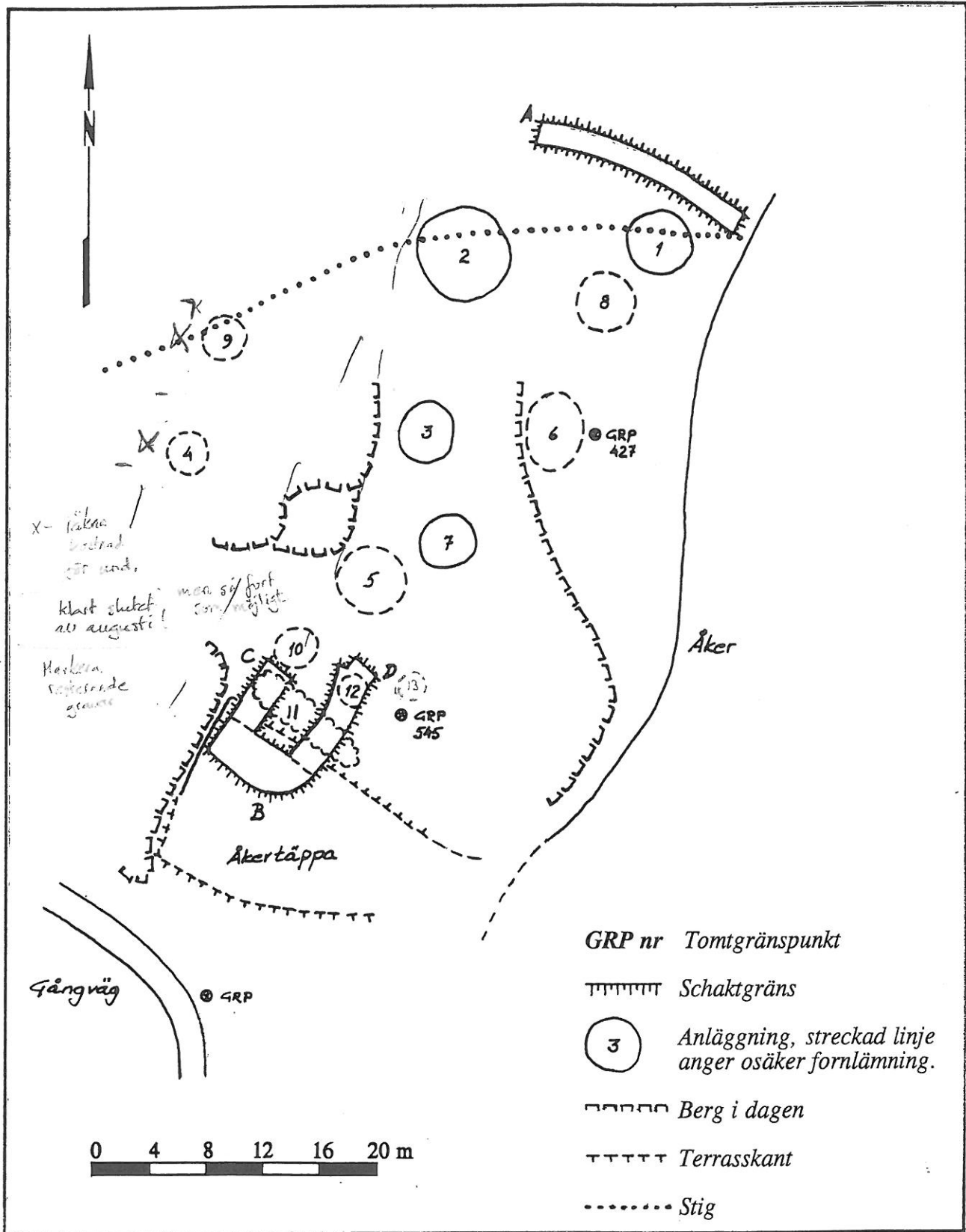
Resultat

Totalt togs fyra schakt upp i och utanför gravfältet. I två av schakten (schakt C och D, figur 1) påträffades två stensamlingar (A11 och A12) som bedömdes som röjningsten från den åkertäppa som finns strax söder om gravfältet. I övrigt påträffades inga andra anläggningar eller fynd i schakten, och då schakten snabbt vattenfylldes har området troligen inte lämpat sig för bosättning.

Karta 2. Utdrag från Ekonomiska kartan, blad 10I 6i Boo, skala 1:10 000.

Vid undersökningen påträffades ytterligare fyra anläggningar utöver de tidigare sex kända. Gravfältet utgörs således av 10 anläggningar varav sex är osäkra. Tre anläggningar har skadats av en stig (figur 1). Anläggningarna utgörs av runda eller närmast runda, flacka stensättningar, 2-7 m i diam och 0,1-0,35 m höga. Stensättningarna är i allmänhet övertorvade med enstaka stenar i ytan.

Figur 1. Schaktplan över gravfält Raä 4, Rensättra 1:40, Boo sn, Nacka kommun, Up. Skala 1:400.

Anläggningsbeskrivning

A1 Stensättning, rund, ca 4,5 m i diam och 0,2 m hög, övertorvad. Skadad av stig i norra kanten.

A2 Stensättning, rund, ca 7 m i diam och 0,35 m hög, övertorvad. Kantkedja i öster?. Skadad av djurgryt och gångstig i norra kanten.

A3 Stensättning, rund, ca 3 m i diam och 0,3 m hög, övertorvad. Beväxt med enstaka mindre träd.

A4 Stensättning, rund, ca 3 m i diam och 0,3 m hög, övertorvad med enstaka stenar i ytan. Stor tall i NÖ kanten. Något osäker fornlämning.

A5 Stensättning, rund, ca 4 m i diam och 0,3 m hög, övertorvad. Beväxt med flera mindre träd. Osäker fornlämning.

A6 Stensättning, oval, 3-4 m i diam och 0,2 m hög. Kantkedja av 0,4 m stora stenar. Osäker fornlämning.

A7 Stensättning, oval, ca 4 m i diam och 0,2 m hög, övertorvad. Antydning till kantkedja i norra delen.

A8 Stensättning, rund, ca 4 m i diam och 0,2 m hög, övertorvad och beväxt med flera granar. Osäker fornlämning.

A9 Stensättning, oval, ca 3 m i diam och 0,2 m hög, övertorvad. Norra kanten skadad av stig. Osäker fornlämning.

A10 Stensättning, rund, ca 2 m i diam och 0,1 m hög, övertorvad. Stubbe i södra kanten. Osäker fornlämning.

A11 Odlingröse, 10x2,5 m stort (NV-SO), av 0,05-0,4 m stora stenar. Beläget längs kanten av gammal åkertäppa.

A12 Stenpackning, oregelbunden, ca 2x2 m stor, uppbyggd av huvudsakligen 0,2-0,35 m stora stenar. Troligen odlingröse. Osäker fornlämning.

A13 Stensättning, ca 2 m i diam och 0,1 m hög, övertorvad med enstaka stenar i ytan. Osäker fornlämning

Referenser

Otryckta källor

Fornlämningsregistret (Fr), Riksantikvarieämbetet.

Kartor

Blå kartan, Stockholms Län

Ekonomiska kartan, blad 10I 6i Boo

Geologiska kartbladet Stockholm NO

Förkortningar

Fr: Fornlämningsregistret

Raä nr: Nr enligt Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister

Tekniska och administrativa uppgifter

Eget dnr: 1993:039

Länsstyrelsens beslut: dnr 220-1993-11850

Belägenhet: Ekonomiska kartans blad 10I 6i Boo, koordinater enligt RT38 för fornlämningen: x6582,32 y1640,70

Arkivmaterial: förvaras på Stockholms läns museum

Rapportansvarig: Kjell Andersson

Arkeologisk personal: Kjell Andersson, Jonathan Lindström